

Skąd się wzięła nazwa Murowana Goślina?

Murowana Goślina to miejsce wyjątkowe, z niezwykle bogatą historią i ciekawymi ludźmi, którzy tę historię tworzyli. Zasiedlenie ziemi goślińskiej zalicza się do najstarszych w Wielkopolsce. Jednak skąd nazwa Murowana Goślina?

O genezie powstania nazwy opowie historyk i regionalista oraz kustosz Izby Regionalnej w Murowanej Goślinie Marian Pflanz.

opowiada Marian Pflanz

Obecnie w goślińskiej przestrzeni świadomościowej funkcjonują dwie koncepcje powstania nazwy Murowana Goślina. Koncepcja pierwsza, starsza i wcześniejsza, twórcą tej koncepcji jest profesor Włodzimierz Szafrąński. Urodzony Gośliniak, który wpadał do Murowanej Gośliny, bowiem jego główną siedzibą był Płock i popełniał różnego rodzaju artykuły na temat historii Polski. Profesor historii, archeologii wczesnego średniowiecza, a więc niejako fachowiec certyfikowany.

I profesor wymyślił, opracował w tej koncepcji następującą taką no chronologię. Rozpoczęło się od pojęcia „*gostl*”. *Gostl* – z łacińskiego to gość, przybysz, który za Bolesława Chrobrego przybył na tereny, tutaj dzisiejszej Murowanej Gośliny i od króla otrzymał w darze za zasługi wojowania Murowaną Goślinę. Prawdopodobnie, według profesora Szafrąńskiego, rycerz ów był Czechem, co z kolei jest no mało prawdopodobne od strony historycznej. Profesor Szafrąński wspiera się jeszcze Kroniką Galla, no to już jest, to już jest bardzo waga, jeśli chodzi o historiografię, bowiem, że w okolicach Płocka również jest nazwa miejscowości Murowana Goślina i jego zdaniem mogło to być to, ten sam zasłużony dla Chrobrego człowiek. Dalej, jeśli chodzi tutaj o nasze bliższe tereny, to cmentarzysko koło Zielonki, jest z epoki Bolesława Chrobrego, ale wiemy jedno z wykopalisk, że w tym cmentarzysku nie są szkielety związane tutaj

z naszym terenem, że kulturowo są obce. Tylko to wiemy dokładnie, a więc możemy tylko wnioskować, że te, że powiedzmy na tych terenach działalność obcych przybyszów, obcych kulturowo oczywiście, za czasów Chrobrego miała jakieś miejsce. Następnym elementem, w rozumowaniu profesora Szafrąńskiego to jest to, że w XVI wieku Murowana Goślina nazywała się Górką, to jak przy następnej koncepcji okaże się, że jest to zupełnie bezpodstawne twierdzenie. Dalej, wcześniej był jeszcze wójt Andrzej z Górki i na tej podstawie jest notatka, na tej podstawie uznano, że Murowana była Górką. Andrzej z Górki był zasłużonym wójtem, jest o nim notatka, wspomnienie, ale nie w źródłach tu goślińskich. I to jest ten właśnie Andrzej z Górki, który w widowisku w 1989 roku był grany przez Błażeja Twarogę. Oczywiście na potrzeby tego widowiska zmyśliłem jego funkcję i tak dalej, natomiast nazwisko Andrzej z Górki jest nazwiskiem historycznym, a poza tym, może być to też przeinaczenie jakiegoś członka rodu Górków, który w Wielkopolsce był bardzo w owym czasie rozbudowany. Dalej profesor Szafrąński twierdzi, że w wieku XVII Murowana Goślina została nazwana, od kościoła murowanego z cegły. No to też jest troszeczkę naiwne ciągnięcie, bo murowany element kościoła naszego, tutaj obecnego na rynku w Murowanej Goślinie, sięga czasów Kazimierza Odnowiciela. A więc, że ten element, że to było murowane, to jest bardzo też wątpliwe. Dalej słabość koncepcji profesora Szafrąńskiego jest taka, że nie wyjaśnia pochodzenia dwóch Goślin w Murowanej, na terenie dzisiejszej ziemi goślińskiej. On twierdzi, że w połowie, tak gdzieś w

połowie wieku XV Długa Goślina została nazwana Długą Gośliną, a Murowana obecna została nazwana Gośliną Kościelną. I to, też jest, za chwilę tutaj uzasadnimy, jest budzi pewne wątpliwości. Długa Goślina nazwa pochodzi tylko od ulicówki, że była to wieś ulicówka wydłużona i tak dalej, i nic więcej.

Teraz koncepcja druga, sformułowana przez doktora nauk historycznych Mieczysława Brusta, wybitnego regionalisty i badacza osadnictwa na terenach na północ od Poznania, północny zachód. Owóż ten uczony, regionalista twierdzi, że w czasach przedpaństwowych i w czasach początku państwa polskiego, na terenie ziemi goślińskiej istniało coś takiego jak pole osadnicze, obszar, którego określił jako od 35 do 40 km², ciągnący się od południa, tereny dzisiejszej Murowanej aż po Długą Goślinę. I na tym terenie, na tym obszarze osadniczym istniały, nie ma tutaj pomyłki cztery Gośliny, cztery osady o nazwie Goślina. I teraz minęło, gdzieś 200-300 lat od czasów przedhistorycznych polskich i na skutek zmian jakie nastąpiły w sensie własnościowym tych terenów, kiedy z tych osad powstały jakieś włości, czyli inna forma własności, bardziej prywatna, nie wspólnotowa. I jedną, i teraz, dla tych czterech Goślin, za chwilę powiemy jakie to były, dla tych czterech Goślin powstały nazwy, żeby je rozróżnić, bowiem nie stanowiły już jakiejś wspólnoty. I teraz, było to tak: była Goślina *Templum*, czyli Goślina Kościelna, obecna Murowana Goślina; dalej Goślina *Maior*, mniej ważna po polsku, obecnie Długa Goślina; Goślina *Parva*, Goślinka Mała, dzisiaj nieistniejąca; Goślina Czesława, dzisiejsze Boduszewo lub Rakownia – też nie istnieje (i tego trudno to będzie, to umiejscowić, gdzie to się znajduje). I teraz, każda Goślina dla odróżnienia miała swoją taką, no określenie bardziej w języku łacińskim, i teraz te Gośliny w tej formie przetrwały jakieś tam 300 lat, do mniej więcej XVI wieku. W wieku XVI dwóch Goślin już nie ma z tych czterech, to jest nie ma już Gośliny Czesława, która została wcześniej wykupiona przez cysterki z Owińsk, i stąd tylko wiemy, z tego dokumentu, że ona miała nazwę Goślina Czesława. Dalej Goślinka tak zwana, ona przetrwała do czasów, do końca czasów pruskich, jeszcze z początku XX wieku, niektóre kartki miały adres Goślinka. To są tereny dzisiejszej, dzisiejszego Raduszyna, pogranicza Raduszyna i Mściszewa. Dalej, czyli powiedzmy do dalszej analizy zmiany nazw zostaje nam Goślina *Templum*, czyli Murowana Goślina dzisiejsza i Goślina *Magna*, która w ostatnim czasie, czyli Długa Goślina otrzymała tę nazwę, powiedzmy taką, że była rzeczywiście wydłużona, prawdaż rozbudowała i już mniej była taka, mniej znaczyła w sensie znaczenia na naszym terytorium, bo dominacja Murowanej Gośliny, czyli Gośliny *Templum* była już absolutna, bowiem miała prawa miejskie. Nazwa, jak już powiedziałem, nazwa Czesława, Gośliny Czesława znikła zupełnie, i Goślinka jest na terenie, powiedzmy takim już, w innej nazwie, bo na to miejsce powstaje Hamer, nazwa, którą dzisiaj określamy jako Raduszyn. I teraz, na przełomie XVI i XVII wieku Jan Rozdrażewski, właściciel Murowanej Gośliny nazywa Murowaną Goślinę – Gośliną Murowaną, bardzo to ładnie brzmi, Goślina Murowana, ładniej niż Murowana Goślina, moim zdaniem. W dokumencie lokacyjnym, którego dzisiaj nie ma, bo zaginął z 1595 roku, są po raz pierwszy użyte Murowana Goślina w odwrotnej kolejności tych wyrazów, i ta nazwa trwa praktycznie do pierwszej wojny światowej. Natomiast Długa Goślina, już od jeszcze czasów wcześniejszych, czyli od średniowiecza jest tą Długą Gośliną po dzień dzisiejszy. Mała przerwa była, bo zaborca – Prusacy nie zmieniali nazwy Murowanej Gośliny, nazywano ją Gośliną Murowaną, Murowana Goslin. Tylko hitlerowcy na ten okres okupacji Murowaną nazwali wyłącznie jednym wyrazem Goslin. No i po oczywiście wyzwoleniu, po wyrzuceniu Niemców Murowana Goślina wraca do swojej pierwotnej nazwy, czyli tej od wieku XVI po dzień dzisiejszy.

Podcast zrealizowany został przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Murowanej Goślinie w ramach zadania WEHIKUŁ CZASU – MUZEUM W SIECI.

Projekt dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu KULTURA W SIECI.